

Előfizetési díj
időkre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:
Össz. hasábozott garmond sor ára 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen-stein és Vogler (Neuer Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9. 2.).

Nyilttéri cikkeik
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás: Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A „KELET”
politikai és közgazd. napilap
negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgaima és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitélhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:
Aug.—dec. . . . 5 frt. Egy hóra 1 frt.
Aug.—sept. . . . 2 frt. Egyes szám ára 5 kr.
8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

A „KELET” kiadóhivatala.

Román koripheusok.

(m.) A román nemzet politikája soha nagyobb kudarcot nem vallott, mint ez év folytatása. A politikai bukás, a melyet coripheusai szerezték neki, szétbontotta azon fát, mely az eddigi politikát az avatlanok szeméi elől eltakarván, azt — mint minden ösmeretlen dologgal történni szokott — a valónál sokkal nagyobb szerű és imposánsabbnak engedte sejtetni.

A szakadás előtűntette az egyenetlenséget, pártoskodást s a mi legfőbb a megálla-podás hiányát. Ugy jártunk, mint az ügyetlen játékos, kinek ellenfele kártyájába pillantván, tudja, hogy az mennyit ér; s hogy ő mennyi-ben tarthat tőle.

1848 óta egyetlen előnyünk volt; s ez a compact összetartás. Ez most elesett s vele együtt az erő is kisiklott kezünkől. A nemzet, mely megszokott egyet és egyformán gondolni és akarni, mely megszokta azt, hogy vezetői mindig egy utra viszik, határozatlanul áll, s telfogni sem bírja azt, hogy miként lehet, hogy most a hány ember annyi gondolkodás-mód s a hány vezető annyi féle irányuk van. Mert csalódás azt hinni, hogy a mi már magában véve is fájdalmas, miszerint a román nép most vagy mint activista, vagy mint passivista szerepel; s a szerint a nemzet két egymással ugyan szemben álló, de azért szilárdon álló pártot képez. A ki a román népet megtekinti, a jelenbeni magatartását szemügyre veszi, meg kell hogy valja azt, miszerint a román nemzetben most csak pártvezérek vannak, de nincsenek pártok s a nép mint szerte-futott juhnyáj kóborol, várva, hogy egy erős

szervező kézre akadjon, a mely képes legyen az eltévedteket összeretelni és a román nemzet politikai egységét visszaszerezni.

Ez nehéz munka, mert a mint fentebb is említettük, ellenfeleink kártyánkba láttak s mert az egyenetlenség nagyobb, mint valaha csak volt.

Egy nemzetnek, melynek az alkotmányos küzdelmek terén multja van, a mely megszokta részint a journalistika terén, részint a megyei és parlamenti termekben egyes nagy férfiai szavát hallani, a kikeről tudja, mert lát-hatta s évek hosszú során tapasztalhatta, hogy hozzájuk, midőn a nemzet sorsáról van szó, sem ármány, sem erőszak vagy csábítás nem férhet, egy ilyen nemzetnek, ha a viszonyok a valótra hozzák, könnyű elhatározni, hogy melyik irányt kövesse. Mert tudhatja, hogy azok, a kikben ő saját ösztönétől vezetette bizalmát helyezte, megosolni vagy elárulni nem fogják.

Egészen más sorsa van azonban egy olyan népnek, a melyeknek még a küzdelmek terén politikai multja nincs, a mely ha küzdött is, csak inkább küzködött a középkor által őt lenyűgözött elemekkel s az alkotmány termekinek még küszöbéhez sem juthatott, hogy kíváncsiak s szenvedéseit előadhassa. Ily nemzetnek, ha politikai tényezők közé belép, nagyon nehéz az álláspontja, mert nincs a kire támaszkodjék, s nincs világító fátyla, a melyet biztosan követhessen.

Es ezen utóbbi rossz jutott az erdélyi románoknak. A midőn csak kérnünk lehetett az alkotmányos életbe való felvételt, a politikai jogok megadását, akkor voltak vezérek, kik a zászlót kezükbe ragadva, az ellenfelet megdöbentő hatással lobogtatták. Egy Barnuti, egy Baritiu és több társaik, midőn a nemzeti politika csakis az agitációból állott, első és fényes helyet foglaltak el a nemzet sorában. Most azonban, midőn a tettek, az ugynevezett magasabb politika ideje elérkezett, mit csinálnak ezen emberek? Semmit, vagy pedig egy részük, a mi még ennél is rosszabb: zavart.

Ujlag ismételtük, hogy oda jutottunk, hogy a hány ember, annyi párt, s azok, kik a nemzetiség, szabadság stb. jelszavakat annyiszor kiabálták és talán kiabálják, lehetnének ezen zászlót, s felvehetnének egy utat, a melyre önérdék, dicsvágy, akaratosság vannak jelszavak gyanánt felírva.

Mit tesznek ezen emberek most, s mit tettek a legutóbbi időkben? Megöltötték a „Gaze'ta” és „Telegraphul” hasábjait singes hosszúságú lamentációkkal, egy pár nemzeti mulatságot rendeztek, egy pár konferenciát tartottak, s akkor mint olyanok, a kik jó munkát végeztek, újból előkezdetek ezt s észre sem vették, hogy ezalatt a választások lefolytak s most már semmi egyebek, mint vezérek sereg nélkül, mert a mig ők veszekedtek egymással,

kiabáltak utánunk, hogy nem iszunk friss tejet! Szomjasok és fáradtak levén — de vizet mégsem mertünk inni, — könnyen elhagytuk magunkat e „tejes szavaktól” csábítatni.

Bementünk egy ily kunyhóba, melyben egyszerű butorzat s csaknem szegényes környezetben egy havasi piros-pozagás hölgy fogadott. Tejet kértünk kenyérrel.

Csak elbámultunk, midőn e csaknem szegény viskóban a legtisztább fehér porcellán edényekben behozta hölgyünk a finom — akkor fejt meleg tejet!

Bejött a házigazda is meglehetősen szegényes, de azért posztó ruhában. Később a háziasszony mutatta be magát szőttes veresék csikós öltözetben elől hó-fehértiszta ruhával.

Elgondolkoztunk ez egyszerű, kevésigényű emberek zárt életén. Távol a nagyvilág zajától, kitéve a havastetőn a zord idők viszontagságainak st. st. Mégis boldogok vagyok egyszerű emberek, mert nem ismeritek a nagy világot s annak cifra nyomorúságait, büneit! Ne mondja! Így rikkantott le egy pár sweizi újság, mely az ágyon hevert az okuklármmal lenyomtatva. Horrendum spectaculum et dictu! Hát olvasni is tudok jámbor emberek? . . s még épen politikai lapokat! Biz ugy. Így szégyenítette meg kicsinylő gondolkodásunkat ama havasi kunyhóban levő „Luzerner Zeitung” és „Freitagswacht”.

addig az ellenfél, legalább ad hoc, elfogta az egész népet.

Es kérhetjük most azon nagyszájú hazafiaktól, merik-e azt állítani, hogy volt az országban bár egyetlen oly választó-kerület, hol a választás az ők programjok és befolyások szerint ment keresztül?

Határozottan állíthatjuk mindkét pártra nézve, hogy nincs. Sőt a mi legfurcsább a dologban, magok a fogarasiak, a kik az activitásnak a n-szebeni conferentián legnagyobb hősei voltak, most a mint értesülünk, a passivitást nyilatkoztatták ki.

Oda jutottunk végre, hogy el kell hogy higgyük azt, miszerint ezen chaoticus és szégyenteljes állapotot akarattal idézték elő azok, kik az ügy élén állottak. El kell hogy higgyük, hogy mindazon sok vitatkozás, gyülekezés s különféle határozat tervszerűleg volt a két párt által kicsinálva, és csakis azért, hogy a nép a zavarban fejét vesztve, ne legyen képes megtalálni az igazi utat.

Vagy mi lehet az oka annak, hogy a midőn látták azt, miszerint a választásoknál a román politika teljesen megbukott, a reménység táplálása végett, a főnökök egy a választások után tartandó általános román congressust ígértek és az még most is csak pium desiderium, még pedig annyira, hogy azok, a kik legtöbbet beszéltek róla, most még emlékezni sem akarnak rá.

Pedig valamint a választások előtt, ugy még most is, — néha egy kissé elkésve, — egyetlen mód volna, a nemzetet a politikai compromissiótól megóvni és a politikai küzdeleken tekintélyes helyzetre emelni, — s ez egy congressus.

Egy nemzeti congressus, mely a szerte-vált nézeteket egyeztesse, a békétlenkedőket megnyugtassa s a zavartcsinálókat rendre utasítva, egy megállapodást, egy oly nemzeti programot alkosson, a melyet minden különbség nélkül elfogadhasson, a Királyhágón innen lakó összes románság.

Más vezetők hiányában egy ily congressus volna hivatva, a nemzetnek utat előírni, a kívánalmakat s sérelmeket kifejtve, azoknak az állam érdekeivel összeegyeztethető módon leendő orvoslását sürgetni, s azért küzdeni.

Sürgessük tehát azokat, a kik egy ilyen congressus összehívását ígérték s kiáltjuk fülökbe, hogy az a tespedés és határozatlanság, melyben a nemzet most van, a legegyszerűbb ut a demoralisatio felé, melyet pedig ha ki nem kerül, összeroskad és akkor pusztul el, midőn az ut nyitra állott előtte, hogy egy országnak polgárai között azon helyet foglalja el, a melyre mind száma, mind helyzete által s mind minden tekintetben hivatva van.*)

*) Kérjük t. munkatársunkat, hogy ohajait, melyeket a congressus által formuláztni ölné, lapunkba formulázva adja elő. Clara pacta, boni amici.

Szerk.

Bizony, ily messze bat fel egy kultur népnek törekvése a világosság érdekében. Bezzeg a mi Maguránk, Cziblesünkön tengődő emberhez hasonló lények szomorú állati életét még nem zavarta fel ama — népfelfogás szerint csalást, hazugságot terjesztő műveltség daemonának legkisebb s legártatlanabb bolygófénye sem.

Elég . . . elég e szomorú reminiscenciákból. Tovább . . . tovább.

Tejünket megiván, tovább zarándokoltunk. Végre nagy fáradtan 2 órai gyaloglás után 1/2 8 órakor egy nagyszerű fürdőépülethez, az ugynevezett „Rigi Kaltbaa d”-hoz érkezünk. Anyira ki voltunk fáradva a meredek s néhol csaknem függőleges hegymáshoz, hogy képtelenek lettünk volna pihenés nélkül tovább gyalogni. Szerencsénkre találkoztunk egy emberrel, a ki két lovat vezetett s ki az uton, a tón, a hajón már ajánlott vezetőnek a Rigi-re, de mi mindannyiszor elutasítottuk, ez ember a Kaltbaadnál élénk bukkán s egy feddőző prédikációt tart, — mondván: „ugy-e bár kértem, instáltam az urakat, hogy fogadjanak vezetőül s ajánlottam pompásan járó lovaimat, de nem tetszett, s most ugy ki vannak fáradva, hogy nélkülük egy tapodtat se tehetnek fölébb!” Ezen feddőző prédikációt emberünk minket elhagyva, — hátunk megett teletorokkal kiabálta utánunk, mintha nem is akart volna segíteni; de közbe-közbe ezt is kiáltotta: „Nem ülnek fel!” —

Milán szerb fejedelem nagykorsutási ünnepe alkalmából a belgrádi hivatalos „Srbke Novine” lapja élén a következő programot közli: Program, a mely szerint IV. Obrenovits Milán, Szerbia fejedelme trónraléptének napja 1872. évi aug. hó 22-ik napján megünnepeltetik: 1. Aug. hó 21-én este 21 ágyuszó a belgrádi erődkről hirdeti az ünnepélynek kezdetét. 2.) Kilenczédfél órakor fátylásmenet megy a városon keresztül.

Augusztus 22-ik napján: 3.) Kora reggel fejedelem ő fenségének kibocsátványa fog a nyilvánosságnak átadatni, s a várból 101 ágyu dördül el. 4.) A hadsereg a hadügyminiszter különös rendeletére felállítatik. 5.) Fejedelem ő fensége a várudvarból a Mihály fejedelem utcán a székesegyházba megy. 6.) Az isteni szolgálat végeztével fejedelem ő felsége a főpiacon, a városháza és színház mellett tér vissza az udvarba, hol az üdvözlöketek a következő rendben fogadják: a) Az eddigi helytartóktól és ezek miniszteriumától; b) A diplomatai és consuli testülettől; c.) Az egyházi előljáróságától; d.) Az államtanácstól; e.) A nemzetgyűlés (szkupstina) Belgrádban levő követeitől; f.) A belgrádi község vidéki vendégeitől; g.) A különféle polgári osztályok hivatalnoki karától; h.) Az álló és nemzeti hadsereg előljáróitól; i.) Belgrád város községétől és ennek az ország belsejéből való vendégeitől; 7.) Délutáni két órakor ebéd az udvarnál, a kormány tagjai, a külső hatalmasságok képviselő urai, a metropolita és a püspökök, a fejedelem volt gyámjai, az államtanácsosok s a többi fejedelmi vendégek számára. 8.) Ugyanekkor Belgrád községe a vendégeknek ad ebédet. 9.) Hét órakor hangverseny lesz a nemzeti színházban. 10.) A hangverseny után a Belgrád és Topcsider közti heggyen a tűzijáték veszi kezdetét, melylyel az e napi ünnepélyesség véget ér. Az egész város ez este ki lesz világítva.

Aug. 23-dik napján: 11.) Délelőtti 7 1/2 órakor fejedelem ő fensége a katonaság felett szemlélt tart, mely közelebből a hadsereghez intézendő rendelettel fog meghatározatni. 12.) 11 órakor a különböző küldöttségeket fogadja a fejedelem. 13.) Délutáni 1 órakor fejedelem ő fensége ebédet ad meghívott hivatalnokainak, s községi tagoknak s a többi vendégeknek. 14.) Délután népmulatság Topcsiderben. 15.) Esti 8 órakor színi előadás a színházban.

Augusztus 24-dik napján: 16.) Déli 1 órakor ő fensége udvarában ebéd a nép előljárói s az álló hadsereg számára. 17.) Esti 8 órakor rendes előadás a színházban.

Pest, augusztus 20. 1872.

(A.) Egy bécsi lap levelezője legközelebb látogatást tön Basnevác urnál, a szerb regenség egyik kiváló tagjánál s vele a szerb-osztrák-magyar viszonyokról hosszasanban értekezett. A beszélgetés folyamára figyelemre méltó terjedelmességgel lön közlést, de vajjon lelkiismeretes hűséggel is — ez olyan kérdés, melyre egyelőre nem válaszolhatunk, mert be kell várnunk, mit fog Basnevác ur a neki tulajdonított nyilatkozatokhoz mondani. Ha csakugyan ugy nyilatkozott, a mint a levelező előadja, ugy valóban örvendünk kell, hogy Milán fejedelem végre

Mi nem sokat gondolkodtunk s kibéreltük a 2 lovat, melyeken felváltva négyen utaztunk a mind kietle-nebb s hidegbbé váló havastető felé. Esti 9 órakor egy „Staffel” nevű hotelnél voltunk, a hová éjjelre magunkat beszállásoltuk.

Másnap 25-én reggel 4 órakor már talpon voltunk, hogy az innen egy félórára levő Rigi Culm tetejéről a nap felkeltét megbámuljuk.

Valami különös és talán soha nem tapasztalt érzések között gyalogoltunk a még ködös kora reggeli homályban e csaknem 6000 láb magas hegy csúcsa felé. Utunk kétfelől kemény hóval borított hegyszakadékok között vezetett, egy-egy helyt hóvirághoz hasonló, de nagyobb szírom, tölcseres fehér virágok a völgyben levő tavaszt parodizálták. E virágokon kívül sehol semmi élet . . .

Rövid, de nem a legkellemesebb gyaloglás után a tetőre értünk, mely kezdett népesedni. A tetőn levő lovak szállói nők és férfiak hatalmasan voltak burkolódzva; ugy annyira, hogy a plaides, nagykeskenős emberek között alig tudtuk a férfiakat megkülönböztetni. A levegő meglehetősen hideg volt — Erre-arra tiipegve-topogva feszült s felcsigázott kíváncsisággal vártunk a legnagyobb szerű panorámára, mely a világon csak lehet.

(Folyt. köv.)

főlszabadul az olyan emberek vezetése alól, a minőnek Basnevác ur nyilatkozatai után ítélve mutatkozik. Hogy Risztics ur, a szerb regenség egy másik tagja igen határozott ellensége Ausztria-Magyarországnak, hogy Belgrádot a délszláv igazságok központjává tette s Mileticscel valamint hazánk többi ellenségeivel nyílt összeköttetésben áll, azt régóta tudtuk, de mindenki azon nézetben volt, miszerint Risztics ur saját szakállára csinál politikát s maga a szerb kormány egészen vére távol áll az ilyen csúfos fondorlatoktól.

Blasnevác urnak a fentírt alkalmakkal való nyilatkozatai az ellenkezőről győznek meg bennünket s azt bizonyítják, hogy a szerb regenség mint ilyen kormányrendszert csinált az igazságból s nem állja nyilvánosan bevallani, hogy Szerbia monarchiákkal szemben a szélsőségek álláspontjára helyezkedett s a szomszéd baráti viszony fenntartására semmi súlyt nem fektet. Valóban bámulatos ama bornírság, melylyel Blasnevác ur a szerbek ezen politikáját védelmezni akarja. Mi az oka annak, hogy a Száván tul ellenséget látnak Ausztria-Magyarországban? Blasnevác ur szerint a Metternich-politika és a Karageorgyevics-ügy. Azt hogy a Metternich-politika — a mennyiben téves volt — kormányaink részéről már régen halomra döntetett; hogy évtizedek óta oly iránylatokat támogatunk, melyek a keleti keresztény néptörzsek jogos igényeit a portával szemben pártolni és érvényre emelni iparkodnak, mindezt Blasnevác ur nem akarja észrevenni, ő még mindig azt hiszi, hogy Metternich és szelleme dominálnak a bécsi Burgban s így oktan ferdítésekhez folyamodik, melyekkel indokolni véli ama szerb politikát, melyet észszerűen indokolni nem lehet.

Még időtelőbb az, mit Blasnevác ur a Karageorgyevics perről mond. Itt egyenesen a magyar kormányt teszi felelőssé azért, a miért a bíróság Karageorgyevicsot a gyilkosság vádjá alól felmentette. Használna mondják neki, hogy Magyarországon a bíró független: hogy a kormány reá befolyást nem gyakorolhat s kizárólag lelkiismeretének sugallata szerint hozza az ítéletet. A barbár szerb regens nem képes felfogni e civilisált eszmét, nem képes megérteni, hogy az igazságszolgáltatásra a kormány befolyást nem gyakorolhat. Szerbiában valószínűleg ez is másképp van: ott a bíró is felsőbb parancsszóra ítél s éppen ebben fekszik egyik főkülönbség Magyarország és Szerbia viszonyai közt. Mi azonban csak bámulhatjuk ama cynismust, mely Blasnevác ur nyilatkozataiban rejlik. Ha maga a kormány egyik legelőkelőbb tagja annyira elfogult a jog és igazság eszméi iránt, minő lehet még akkor a nép zöme! És még is Szerbia képzeli magát hivatottnak arra, hogy a délszláv néptörzsek egységét megalkossa s a Balkán félszigeten lakó nemzetek sorsainak vezetését kezeibe vegye.

Most Szerbia mélyen ható kormányváltozás előtt áll. Az eddig kiskoru fejedeleme legközelebb saját kezeibe veszi a közügyek vezetését, a Risticsek és Blasnevácok elvesztik törvényes hatáskörüket s maga Milán herceg lesz az, ki Szerbia politikájának irányait meghatározni fogja. Békésebb, barátságosabb lesz-e Magyarország iránt e politika az eddiginél? Nagyon ohajtandó, hogy az legyen a Szerbiának sokkal többet használó, mint nekünk. Mi még meg leszünk valahogy akkor is, ha a keleti kérdés eldöntése előbb kerülne napi rendre, mint kívánatos. A monarchia saját ereje, szövetségeseinek tekintélye erős támaszt képeznek minden eshetőség közepe. De Szerbia? Ez állam igen drágán fizetheti meg nagysági örvényét s azért az ő kötelessége, hogy törekvéseit a jog és a józanság medrébe terelje. Mi soha sem fogjuk bántani Szerbiát, külgügyminiszteriumunk bölcs türelmességét sok olyat elnéz, mi talán szigorú fenytést is érdemelne. Tesz. szük ezt jogunk és méltóságunk öntudatában s azért megvárjuk Milán fejedelemtől, hogy kormányát körül saját hazája érdekében mindazon elemeket ki küszöbölje, a melyek Ausztria-Magyarország irányában őt ellenséges magatartásra ingerlik.

Br. Bánffy Albert emlékirata a miniszterelnökhöz.

(Folytatás.)

Midőn azonban Erdély felejtve multját, politikai, különösen nemzeti szempontból, ezen önállóságról lemondását bona fidessele hozza áldozatul, azon hitben van, miszerint Magyarország megemlékezve Erdély multjáról, s meggondolva jelen helyzetét, hatalmi állásának fontartására, az Erdélyvel való tökéletes összeolvadást, s érdekeinek kielégítését szükségessé tekint.

Nem akarok szemrehányásokkal élni az eddigi mulasztásokért. Meg vagyok tökéletesen győződve, miszerint azok nem rossz szándékból, hanem körülményeink, viszonyaink tökéletes nem ismeréséből erednek; némileg ugyan azon kicsinylésből is, melyet általában, mondhatni kivétel nélkül irányunkban éreztetnek, s naponta úgy itten, mint tulajdon hazánkban tapasztalunk.

Nehogy elfogultságnak tulajdonítsa excellenciád ezen állítást, batorodom becses figyelmét első megjelenésünkre visszavezetni, s különböző körülményeket felhozni.

Első megjelenésünkre az erdélyi képviselők gyűlést tartva, a nélkül, hogy tekintettel lettek volna

az erdélyi 1848-ki I. törvény 2. §-ra, melyszerint egy országos bizottmány nevezetett ki éppen azért hogy a teljes egygyealulás részletei felől a magyar ministeriumot felvilágosítsa, Erdély érdekének a Magyarországra illesztésén közreműködjen, az előterjesztendő törvényjavaslata anyagot nyújtson: hozzá fogtak egy azonnali unificatióról szóló törvény ajánlásához, s két külön ezt tárgyzó szerkezettel álltak elő. Midőn ezek ellen felszólalások történtek, s különösen felmerült sokakban az aggodalom, miszerint Erdélynek viszonyai sok tekintetben egészen eltérők a magyarországiaktól, ezeknek egyesítése mindketőnk tanulmányozása nélkül merő lehetlen s talán szükségessé lenne azon 1848 ban kinevezett országos bizottság még élő tagjait kihallgatni, értekezletünk feloszlatni.

Nem tartották szükségesnek ezen bizottság összehívását, állítva, hogy leapedott számuk miatt ezen nagy munka keresztülvitelére képtelenek lennének, kiegészíteni pedig lehetetlen, s tekintetbe sem véve azon bizottság által még 1848-ban tett előmunkálatokat, újabban az unificatió azonnali proclamálását állíták kedély megnyugtatóra szükségesnek.

Midőn azonban ezen törvénynek fogalmazásához fogtak, kiviláglott, miszerint a valóságos egyesülés inkább csak czimnek volt felhasználva; maga a lényeg, bizonyos kivételeknek fontartása, s midőn ezen kivételek sem elégitették ki mindnyájoknak igényeit, a véghatározást elhalasztva, egy a kormánynak adandó indemnitás által akarták a netaláni vita tárgyát kikerülni.

Igy keletkezett ezen első szerkezet, melyszerint a kormány az eddigi rendszernek fontartására kívánta a felhatalmazást.

Már ez mutatta, miszerint viszonyaink merőben ismeretlenek, mert tőlünk csak kívánni is azon rendszer fontartását, mely ellen a multban folytonosan küzdöttünk nem lett volna egyéb, mint multunknak tökéletes megtagadása. Felajánlottuk e helyett a tökéletes indemnitást, mely kivált tőlünk, kiknek némi fogalmunk egy alkotmányos multról lehetett, ha egyébként nem, loyaltitási nyilatkozatnak méltán vétethetett.

És mi volt az eredmény?

A helyett, hogy önmegtagadásunk és feltétlen megadásunk méltányolásg ismertetett volna el, közhité vált a felsőbb körökben, majmolokra talált az alsóbbakban, melyszerint állíták, hogy az erdélyiek: elfogultak; mindenki mást-mást kíván; kívánalmaik kielégíthetetlenek.

Ha részletezzük ezen vádak mindegyikét s különösen okait, melyek ezeket irányunkban előidézték, elfogultságnak nem tekinthetünk soknak talán tulzott azon nyilvánított hitét, miszerint Erdélyben a nemzetiségeknek s különösen a románoknak igényei, nemzeti létünk fenntartása mellett, kielégíthetetlenek; s bár mindent megadnánk is, a magyar fajnak hátrátétele, mely iránt a német kormány alatt reményt tápláltak, az egyedüli, mi netalán némileg őket kielégíteni képes lenne.

A kormánynak azóta szerzett tapasztalatai ez állításunkat, azt hiszem sok részben igazolják.

A százsok elleni gyakori kitörések inkább kifejezései azon méltatlankodásnak, melyet ellenükben érez az egész ország, midőn még minden időben s minden kormány alatt sikerült nékiek, ugy materialis jóllétüket, mint politikai különállásukat mindez ideig biztosítani: kik a közel multban a német kormányhoz kezett fogva elnyomásunkra mindent elkövettek, most is paczkázva a jelen kormánnyal, minden kedvezményben részesülnek.

Elfogultságnak nevezhető-e különösen az, midőn nem csak politikai önállóságunkról lemondva, feltétlen alárendeltségünket felajánlottuk; de egyéni büszkeségünk megtagadásával, éppen mi kívántuk a kormánybiztosságra egy magyarországinak kinevezését, csak is azért, hogy meghitt emberei által győzdhezzék meg a kormány állandottunk ziláltságáról, s kezét nyújtson a naponta mindinkább sülyedő materialis megsemmisülés elhárítására.

Csak egyszerű tényeket kívántam felhozni viszonyaink szándékolt tanulmányozásának elősegítésére, s excellenciád becses ítéletére bízom: vajjon nem éppen mi panaszkodhatnánk inkább, az irányunkban bizonyult elfogultság ellen, midőn még tényleges eredményt is, melylyel pártunk főállását biztosítottuk, kormányunk egyedüli érdemének tulajdonítottuk, felejtve, hogy a választási törvények, a románok paszivitása az egyedüli tényezők, melyek idejöttünk elősegítik. Az erdélyieknek természetükké vált méréskelettsége, talán szerénysége, s azon történelmileg ellismert jelleme: sorsának provocatióját a lehetőségig elhalasztani, fokozta már is az önmegadást azon pontig, hol a magáról megfélejtkezés a gyávaságig sülyedett.

Hogy mindezek mellett a kir. biztosságnak fontartását ajánlottuk, tulajdonítsa excellenciád a kormány és pártunk iránti loyaltitásunk újabb jelét; midőn villámháritónak felhasználva nem akarjuk, hogy a mulasztásokért fölmerült méltó vádak a kormányra nehezuuljenek, de másrészt, s őszintén bevallva, tulajdonítsa excellenciád az erdélyi politikában sokszor hasznossal alkalmazott precautiának is, nem akarván a jövő választásokért a felelősséget egészen elváltalni, midőn, ha ámitani nem akarok, kétségtelesen áll, miszerint pártunk sok híveiben is az elégedetlenség érzete megfogamzott.

Felhasználják következetlenségünk bizonyítékakul azon vádat, „mindenki mást-mást kíván.”

Ha ez politikánkat illeti, határozottan tagadom. Soha nem volt köztünk nagyobb egyetértés, mint azon törekvésben, hogy föltétlenül csak magyarok kívánunk lenni. Éppen azon kétség, miszerint ezt magunk elérni nem tudjuk, ösztönözt bennünket egyedül önállásunk, külön erdélyi politikánk, minden intézményeink földadására. Legyen bár ez csak a gyanúsításnak nyilatkozata, még azon esetben is jogosan viszszautasítom, s minden szegyeen nélkül hivatkozom közelebbi multunkra, midőn az 1863-ban tartott szabeni gyűlésen, a nélkül, hogy bármilyen reményekre jogosítva létünk volna, csakis a nagy Magyarországra helyezett bizalmunk, s azon őszinte törekvés, hogy politikájának győzelmére lehetőleg segédkezet nyújtsunk: elég ösztönül szolgált el nem fogadni mindazon ajánlatokat, melyeket materialis jobblétünk előmozdításának kilátásban helyezésével számtalanszor nekünk tettek.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Kolozs-Monostor 1872, aug. 19.

T. Szerkesztő ur!

A földmivelés, ipar- és kereskedelmi miniszter ur ó nagyméltósága által, a kolozsmonostori gazdasági tanintézetben rendezett 4 heti póttaufolyamot igazgató tanár T. Kodolányi Antal ur a mai napon alkalmi beszéddel nyitotta meg. Megnyitó beszédében kifejtette ezen póttaufolyam fontosságát és nagy horderejét, továbbá felfejtette a rövid időt, s mindnyájunkat kitaró szorgalomra buzdítva, működésünkre az ég áldását kérve a póttaufolyamot megnyitottnak nyilvánította. A megnyitó beszéd a jelen volt tanítók által megéljenzetett.

Az igazgató tanár ur ezután bemutatta az előadó tanár urakat, kiknek nevei említésekor a tanítók ir éljenzésekben nyilvánította ki közörmét.

Továbbá az állam által béhitott néptanítók közt kiosztotta Dr. Entz Ferencz: „Újabb Magyar Gazda” című könyvét, valamint az igazgató tanár ur a póttaufolyamon jelenlévő néptanítók közt emlékül kiosztotta az általa irt: „Testalak” című munkát.

Végezetre indítványoztatott, hogy a megnyitó beszéd nyomtatassék ki a: „Néptanítók Lapja”-ban, mi el is fogadtatott.

Könczey Sándor, tanító.

A rimaszécsi csata.

Az 1872 évi június 24-én Rimaszécsen tartott képviselőválasztás alkalmával a balpárti választók és a rend fenntartására oda kirendelt katonaság közt történt szomorú következményű összeapás iránt megindított büvizsgálat a végbefejezéshez igen közel álló előrehaladt állapotban van, mennyiben már csak kevés, — eddig távol volt egyének kihallgatása és egyenként ellentétes ténykörülményeknek szembesítések által szükségessé vált felderítése van hátra.

Az eddigi bírósági vizsgálat egyébiránt következő eredményt mutat fel:

A rimaszécsi képviselőválasztásnál a rend és csend fenntartására a 24. számú gyalogrezred Rimaszombathat állomásozott osztályából Husehek Ferencz hadnagy vezénylete mellett, egy alhadnagy, 6 altiszt és 54 közemberről álló csapat volt a helyszínen kirendelve, — melynek egy része a választási nap reggelén a szavazás helyiségeit kijelölt rimaszécsi vendéglő bejárta előtt egy sorfalat képezett, ugy hogy ezen sorfal által a bejáratnak szabadon hagyása mellett, a vendéglő felső oldalán összegyűlekett jobbpárt, vagy is Szakáll Antal pártja, a vendéglő alsó oldalán felállított balpárt, vagyis Sárközy Gyula pártjától bizonyos távolságra elválasztott s egymástól távol tartatott.

A katonaságnak ekképi felállítása és a pártoknak elkülönítése után alig nyitattott meg Csider Károly elnök által a választási eljárás, s alig jelentette ki a szavazás megindítását, midőn a balpárt botokkal ellátott emberei, kiknek száma 300—400 főre rugott, ingerülten s felemelt botjaikkal fenyegetődzve előre rohantak s a katonai sorfalat áttörve, a szavazási helységhez nyitva tartott tért erőszakosan elfoglalták, melynek nyitvahagyását a választási elnök szükségesnek találván, miután a tér kiürítése és a rend fenntartása végett az ingerült és erőszakoskodó balpárti tömeget sikertelenül szólította fel, — a vezénylő hadnagyot a rend fenntartására egyenközűleg még egy más sorfalat huzatott, s az áttört zajongó balpárti választóknak előbbi állásukba visszahátráltatását kísértette meg. De az nem használt, mert a balpárti tömeg a rendet egészen felzavarván a két katonai sorfalat összeszorította, azon keresztül a jobbpárt felé előre tört felemelt botokkal fenyegetődzött, s miután a választási elnöknek, valamint több balpárti férfiaknak csillapít és a rend s csend helyreállítására ismételve emelt szavai meg nem hallgattak, a vezénylő tiszttel abban történt megállapodás, hogy az erőszakoskodó balpárti tömeg szegzett szuronyokkal szoríttassék vissza előbbi állásába, és hogy további erőszakos ellentállás esetén a

kedélyek csillapultáig egy-két órára a választás fel fog függesztetni.

Azonban ezen elővigyázati intézkedés sem vezetett célhoz, mert a nagy mértékben felingerült balpárti tömeg a szuronyok sem engedvén bősziult lármás hullámszában maradt, folyvást előre tört, erőszakoskodott, a szuronyokat kézzre kapdosván a fogverekeket botokkal verte, a katonaságot és a jobb párt embereit szidalmazva, útésre emelt botokkal fenyegette nemcsak, hanem tettelesen bántalmazta, ezt és a jobbpárt embereit kövekkel dobálta, egyik katonakézéből a fegyverterőszakosan kicsavarta, majd maga a vezénylő tiszt egy zászló rudjával, később egy bottal megütetett s miután a veszély annyira nőtt, hogy a felállított katonai falsor majdnem egészen összeszorított és áttörtetett, s a balpárti választók botjai már a jobbpárt embereit is elérték s a katonaság a felbomlott rendet tovább fenntartani és a két párt közötti véres összeapást megakadályozni többé nem bírta, — s miután e közben a baloldaltól pisztolylövés is hallatszott, a vezénylő tiszt kardját kivonva, fegyvert töltetett, védelmére saját hatáskörében s egyenesen saját felelősségére a felbősziult erőszakoskodó balpárti tömeg közé néh ány rövid pere alatt 23 emberrel 28 lövés tetetett, melyek után az erőszakoskodó balpárti tömeg visszafordult, szétfutott s a rend és csend rövid idő alatt helyreállván, a választási eljárás háborítlanul folytatott.

Ezen szomorú katasztrophának azon sajnos következménye lett, hogy részt szurony, részt golyó által 31 egyén sebesülvén meg, ezek közül a helyszínen halvamaradt 6, a sérülés után utközben hazaszállítás alatt elhalt 2, azóta súlyos sérelem következtében elhalt 6 és így összesen elhalt 14, gyógykezelés alatt maradt pedig 6 súlyosan és 11 könnyen sebesült.

A vizsgálati iratok nyomán fel van derítve, hogy a balpárti, különösen pedig Radnóti közszébeli választók már a választás helyére történt bevonulás alkalmával igen ingerültek voltak, s kihívó és fenyegető állást foglaltak, mennyiben nemcsak a bevonuláskor, hanem azt megelőzőleg otthon Radnóton a jobbpárti választókhoz eme fenyegető kiáltásokat intézték „ma a jobbpártnak meg kell dögnie; vérbé ürdesz ma, nekünk győzni kell, ha bottal is”; — hasonlólag van megállapítva az, hogy a választás színhelyén, az erőszakoskodás közben a jobbpárt ellen szórt legnemtelenebb szitkok és vádak közt ily biztatások és fenyegetések történtek „előre, nem kell félni, a katonaságnak nem szabad löni, üsd, széjjel fogjuk verni, éljen a köztársaság!”

Városi dolgok.

(d.) A sok alapnélküli gáncsolás és alap-pal bíró gáncsolhatóság között, melyekkel lapjainkban naponta találkozunk, örvendünk, midőn városunk t. tanácsának, illetőleg képviselő testületének két czélszerű s a közhajattal találkozó intézkedését jegezhetjük föl.

Az egyik egészségi szempontból nevezetes. A közvetlen a pályaudvar mellé épített Spódium és csont-liszt gyárban, mely a legnagyobb mértékben undorító kigőzölgesével dögletelessé teszi környékét, a tovább gyártást betiltotta, mivel tulajdonosa az engedély okmányban foglalt föltételeknek a dögrészes kigőzölges megsemmisítését s így szagtalan gyártást illetőleg meg nem felelt.

Öhajtható volna, hogy e czélszerű intézkedést érdeméhez és horderejéhez képest méltányolva emlitene föl a pesti napi sajtó éppen most, midőn a főváros egész erejével küzd egy hasonló gyárnak közlelben létesítése ellen.

Másik nevezetes és eléggé nem méltányolható intézkedés a hidkapunál a Czirják-háznak utcasorjába való beljebbvittele. Eléggé nem kárhoztatható, a város szépiülését tán századokra hátravető s végre is csak a legnagyobb áldozattal helyrehozható bal-lépés lett volna azon kiállól, különben hasontalan kis házrésznek otthagysa. A miért is köszönettel üdvözöljük vezető közeinket mindkét kíváncsatos intézkedésért, s óhajtuk, hogy hasonlókról minél gyakrabban tehessünk említést.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, augst. 21.

— Ö felsége e hó 29—31-ike közt fővárosunkba jó s innén Brúnnön és Prágán át Drezdába megy a királyi család látogatására. Innén, a jövő hó 6-án Berlinbe megy a sokszor emlegetett három császár-találkozásra. Ö felsége kíséretében lesznek Andrássy gróf, Belegarde és Pejachevich grófok. Ö felsége főhadsegédei, Beck ezredes és több szörnysegéd. Erre nézve egyébiránt véglegesen még nem intézkedtek.

— Ö felsége ghyczy és assakürthi Ghyczy Béla honvédezedest a megüresedett budai V. honvédkerület parancsnokává nevezte ki s neki a honvédség felállítása óta szerzett kitünő érdemeiért a Lipótrend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

— Szt. István napját az idén is valódi nemzeti ünneppé választva a hazafiai kegyelet. A nevezetes nap megelőző estéjén díszes világításban ragyogott köz- és magánépületeink csaknem mindenike, a katonai helyőrségi laktanyát sem véve ki. Másnap pedig fényes isteni tisztelet tartatott a piaci

templomban, -- melyen honvédségünk tisztikara és egyéb hivatalos testületek igen szép számmal vőnek részt.

— A Szt. Istvánnapi kéjvonattal körünkől is sokan rándultak fel Pestre s ezen épen nem csodálkozhatni, mivel a szállítási díj alig felét képezte a rendes árszabályzatnak.

— A reformatusok kerületi közgyűlése hét-főn indította meg tárgyalásait. Lapunk körét túlhaladná, ha részletes ismertetésbe eszünkbe e tanácskozássoknak, melyek különben — kivált eleintén — meglehetősen lassúsággal haladtak. A magyar szóadatok, mint látszik, az egyházi ügyek vezetőit is elnyelvéssel fenyegeti s kivált az első napi tanácskozás néhány képviselői igazolási ügyében és a házszabály javaslat bekezdő szakaszai fölött megláthatatlan mélységűnek mutatkozott. A második napra már némileg alábbszálltak a hullámok: a házszabályok teljesen megállapítottak; több választás megejtetett s a tárgysorozat némely pontjai már a mai gyűlés napirendjére tűztek. A mai ülés, a jegyzőkönyv hitelesítése után, b. Kemény Domokos államgondnok lemondását sajnálattal fogadta el s holnapra újállamgondnok választását tűzte ki; majd a tanárválasztások megejtetése végett a főtanodák candidatióit számoltotta össze és pedig a marosvásárhelyi bölcsészeti és a kolozsvári bölcsészeti, természettani, meg a terményrajzi tanszékek részére. A tárgysorozatban, ezek után, az utóbbi napokon bekövetkezett rendszeresebb menetű üdvös befolyást gyakoroltak a naponként tartott előleges értekezletek, melyeken a sokféle ágazó nézetek némileg ki lőnek egyeztetve s így van kilátás, hogy az egyházkerület életét mélyen érdeklő felelősségteljes tárgyak, melyek elintézésére várnak, megoldást fog nyerni.

— A Trencsén-várban amphi-theatre-szerűleg berendezett circusbán a műlovarok és művészek holnap külön vonattal megérkeznek s miután a circus még nem egészen kész, csak szombaton kezdik meg az előadást. Erről most még korai lenne beszélni; de annyit előre mondhatunk, hogy a helyiség kényelmes és gyakorlati berendezése elég vonzerővel lehet közönségünkre, főleg ha az előadások is mulattatók, sokoldalúak lesznek.

— Meghívás. A kolozsvári iparosok által alakított beteg és temetkezés segélyező társulat f. 1872 augusztus hó 27-én (vasárnap) d. u. 3 órakor — ez évi rendes közgyűlést tartja — melyre megjelenni ezennel minden tag feihivatik (Gyűlés helye a város községi terem.) az igazgatóság által.

— Felszólítás. A „Román népdalok és balladák“ című művem a sajtó alól kikerülván, teljes tisztelettel felkérem t. ivartartómat, hogy az előfizetéseket, a netalán begyűlt összegekkel együtt, f. hó 24-ik napjáig hozzám beküldeni sziveskedjenek, miután e hó 26-án művem szétküldését minden esetre megkezdendém. Kolozsvárt, aug. 19-én 1872. M. Oldován Gergely.

— Bartalus István székely népdallamok gyűjtése végett Udvarhelyre érkezett. Mint az ott megjelenő lapban olvassuk, rövid idei fáradozását is már siker koronázta. Az „Udvarhely“ figyelmébe különösen a Nikó vidéket, Gálfi Sándor elhunyt népköltőnk szülőföldjét és ott Tiboldi Istvánt, az öreg népdal és adoma-forrást Szent-Miklóson ajánlja.

— Előleges értesítés. A helybeli ev. ref. főtanodánál az 1872/3-ik iskolai év eddigi rendtartásunk szerint folyó évi septemb. 1-ső napján fogván megkezdődni: a beiratásokra, pótlóvitó és főlvételi vizsgálatokra nézve következő napok lesznek kitéve: A beiratásokra: a) helybeli elnevezve augusztus 30 és 31-ik napjai d. e. 8—11 és d. u. 2—6 óráig; b) vidékiekre nézve: sept. 1 és 2-ik napjai, d. e. 8—11 és d. u. 2—6 óráig. A pótlóvitó és főlvételi vizsgálatok septemb. 3 első napján fognak megtartatni. *) A kolozsvári ev. ref. főtanoda igazgatósága nevében. Jancsó Lajos, tanvezető tanár. Kolozsvárt, 1872. aug. 20.

— A kereskedő ifjuság bizottmányja elhatározta, hogy a már 2-er hirdett s a kedvezőtlen idő miatt elmaradt nyári táncvizgalmát folyó hó 25-én ha az idő kedvezni fog a „Nemeskert“-ben, ellen esetben pedig a városi vigardában az említett napon mulhatatlannul meg fogja tartani Czirják Károly bizottmányi jegyző.

— Vajda János költeményeiből, Melcz Hugó ugyanaz a ki Petőfi néhány versét elég ügyesen fordította, nem sokára vagy 40-50 darabot fűg bemutatni a nagy német publicumnak.

— A Dalmáciában elesett magyar katonák emléksobrát e hó 12-én ünnepélyesen leplezték le Kaposvároton.

— Egy indiai herceg ki Angliából hazájába utazik. két napon át Pesten időzött az „Europa“ szállodában, hol 7 szobát birt. Kisérétében volt szakács is, ki az ételeket főzte számára.

— Egy új reformátor. A „Pokr.“ cseh lap a következőket írja: Nachod és Hronov között egy kies völgyben Ober Radechau falu fekszik. E faluban és az egész völgyben mintegy 1000 katolicus cseh lakik; a protestánsok száma csekély. E völgyben egy új reformátor támadt; neve Balcar János. Az alsóbb iskolákat végeztén, a takács mesterséget tanulta. Mint Mahomed, ő is szerette a magányt, szorgalmasan tanulmányozta a bibliát és elmélkedett az „igazi“ vallás fölött. Később el is hagyta mes-

terségét s egy új vallás létrehozásán gondolkodott. Az 1866. hadjárat elején eszméi megnyerték a poroszok tetszését. Még ugyanazon évben mint a Gusztáv Adolf egyet ügynöke Németországba hivatott. Nem sokára azonban visszatért Csehországba és hirdetni kezdette vallását, melyet az egész ober-radechauer völgyben elterjesztett. Az új vallás alapja a biblia, melyből Balcar 21 dogmát vont le. A közös istentiszteleten Balcar olvassa és magyarázza a bibliát. Az új vallás nem ismer papokat; a pápa és a katolika egyház ellen köteles minden hívője szünet nélkül küzdeni. A vasárnapokat szigorúan meg kell tartani, ekkor minden munka meg van tiltva, a keresztelés keresztcsúzlók nélkül történik. Egyházi szolgálatokért nem szabad fizetést követelni. A reformátor, hogy tanának tekintélyt szerezzen, Hannoverban vizsgálatot tett, melynek folytán evangélikus lelkészszé avatott fel.

— Eötvös emlékkönyv. Az iparegyet 10 arany pályadíjt tűzött ki az Eötvös emlékkönyv rajzolatára. A díjat Greguss János festő nyerte el. Most tehát az ő rajzai után fogják az emlékkönyvet elkészíteni, mely a bécsi világkiállításra fog felküldetni.

— Homokai színtársulatáról décsi levelezőnk ezeket írja: Décsen Homokai törekszik színtársulaval felkelteni a műpártoló közönség figyelmét. Homokai mint színész szóba sem jöhet, bírálaton alól áll, sem szavazata, sem plasztikája, mint igazgató társulata szerint bírálandó meg: ez esetben sem lehet kedvező az ítélet; a társulat alig számílik egy pár gyenge tagot, a többi egy vonalon áll „művészi szempontból az igazgatóval. Pásztori a kevesek közé tartozik, Pásztorit ismeri a kolozsvári közönség is, fogalma lehet a többiről; a férfiak közül az egy Szabó Antal méltó figyelemre. A nők közül Homokai né és Ács Irma emelendő ki; az előbbi Gauthier Margit szerepében a közönségesen felül emelkedett, alakítása ő n á l l ó s e r e d e t i s e tekintetben a rendkívülinek hajhászása miatt se rovandó meg; egyebekben élvezhet, arcjátéka plasztikája s szavazata van; Ács Irma naiv szerepekben igyekszik meghódítani a műpártoló közönség fiatalabb részét, csinos alak. A műpártoló közönség vajhami ritka s alig egy pár családra szorítkozik s így esodálkozni sem lehet, ha csekély pártolása drágán vásárolt helyiséget (a nagy és tágas csizmadiaszín épülete) akadályozza Homokait tehetségesebbök összpontosításában.

— A szt.-pétervári statisztikai congressusra 150 idegen van bejegyezve, s ugyan ennyire megy azoknak a száma, kik Oroszországban abban részt vesznek, — s így oly tekintélyes számmal lesznek, minővel eddig egy congressus sem birt.

— (Az üstökös.) Nevada amerikai államban mult július hó 20-án este rémületes égi tűnemény, egy nagy üstökös volt látható több másodpercen át s midőn letűnt, borzasztó robbanás hallatszott, mit földrengéshez hasonló rázkódás követett, úgy hogy a városok s falvak lakosai rémületükben az utcákon s mezőn sereglettek össze.

— Francia kölesönök. Azon óriási siker alkalmával, írja a V. U., melyet a legutóbbi francia kölesön feltüntetett, nem lesz érdektelen a napoleoni korszak hasonló pénzügyi diadalaira vissza emlékezni. 1854-ben a 250 millios kölesönre 98,000 aláírt jegyzett 467 milliót; az 500 millios kölesönre, mely 1855. januárban bocsátott ki, 177,000 aláírt 2175 milliót jegyzett; ugyanazon év júliusában a 750 millios kölesönre 316,000 aláírt jegyzett 3652 és fél milliót; 1859-ben az 500 millios kölesönre 690,060 aláírt jegyzett 2509 milliót, s 1864-ben a háromszáz millios kölesönre 542,061 aláírt jegyzett 4857 millió frankot. Átlag tehát a császárság is hatszoros felüljegyzést tudott felmutatni azon kölesönökön, melyek háborus czélokra fordítottak. Feltűnő ezen kölesönöknek az aláírók fokként szaporodó száma. Aligha fogunk csalódni, jegyzi meg egy lap, ha azt állítjuk, hogy a részvét a legutóbbi nagy kölesönnél még mélyebben hatolt le az alsóbb társadalmi rétegekbe. Mindamellett ez alkalommal mégis a nagy töke lesz hivatva arra, hogy a kölesönt magára vegye és szilárd kezébe juttassa.

— Skóciában aug. 8-án (nem 12-én, a kométa napján) heves földrengést éreztek. A „Times“ szerint ennél hatalmasabb földrengés 1839 óta nem érte Skóciát.

— Gyilkosság. Kis-Komáromhoz közel fekvő Komár város határában egy gyalog uton Dubsky Richard gr. vasuti hivatalnok deli tizenket órakor meggyilkolva találtatott. Fején balta ütések nyomai voltak láthatók, torka pedig keresztül volt lyova, ez azonban az orvosi látlelet szerint az ütések után következett. Pénz tárczája, órája, gyűrűje sehol sem volt. Különös hogy egy év előtt ugyan e helyen, ugyan ez időben a kis komáromi postamestert gyilkolták meg ugyan ily módon. Egyébiránt a vidéket rablók nyugtalanítják.

— Angio raazia. Ha ez így tart, angolok nem jöhetnek hozzánk. A lapok tele vannak anglus-ado mákkal: hogy csipték nyakon lord Beafsteaket, hogy tették a hívőre Sir Plumbaddingot, hogy vetették üzőbe John Buxboxing esquiret stb. Valóságos angol gyűlölet, mely a nemes fajt Magyarországon végpusztulással fenyegeti. Halljuk a legújabb adomát. John Evans, híres angol geológ, Magyarországon utazván, benézett Székesfehérvárra is Schwarz Gyulához, kit Londonból ismer. Schwarz épen Korondon lévén angolunk szomorodott szívvel távozott Székesfehérvárról. — Schwarz Gyula hazatérve na-

gyon sajnálta, hogy nem találkozott a nevezetes vendéggel s azonnal telegrafirozott egy fürdő szolgabírájának, röviden kérdeve: nincs-e ott egy ilyen meg ilyen nevű anglus? A szolgabíró roszt sejtett s ucc! minden irányban neki eresztette a pandurokat, hogy az anglust élve-halva s vásra verve kézre kerítsék. Az angol tudóst csak az mentette meg a vasraveretés gyalázatától, hogy mikor a pandurok utána indultak, már akkor ő a Calaiából Doverbe vitorlázó „steameren“ medítált Magyarország multja és jövője fölött.

— A világ legmélyebb kutja. A legmélyebb kut, mely valaha ásott, közel Sperengberghez, Berlintől délre 38 kilométernyi távolban fekszik, hol diluvialis síkon egy kis domb emelkedik. A porosz főváros közelében talált nagy mennyiségű gypsz arra birta a bányagazgatóságot, hogy a környéken kőst keressenek; 1867-ben a gypsztelepen egy 4,75 meter átmérőjű kut ásását kezdetett meg. 83,85 meter mélységű ásását után andhydritre akadta; újabb 1,50 meternyi mély ásás után kő rétegekre akadta, melyek 86,55 meterig egészen tiszták voltak. A szorgosan folytatott furás 1868 végeig 291,40 metert ért el. E mélységnél, miután három vascső helyzetetett be, az átmérő 31,5 centimeter volt. 1869 kezdetével a furás gőzgép segélyével folytatott s annak végén a kut mélysége 700,25 metert tett. 1870. végén a kut 1060,40 meter mély volt s 1870-ben 1271 meternyi mélységű felhagyta a furással. Ez a legmélyebb pont, melyet valaha elértek. Az itt felfedezett kő rétegek 1184 méternyi óriási vastagsággal bírnak. A furást továbbra is megkísérlték, hogy lássák, mily természetűek azon rétegek, melyeken a só fekszik; de a legyőzendő mechanikai nehézségek e roppant mélységnél igen nagyok voltak. A tudomány érdekében a különböző mélységek hőmérsékeli följegyzetettek s később közöltetni fognak. Azt vélik, hogy a hőmérsék növekedésének elmélete ez által közelebből fog meghatározatni. Sajnálandó, hogy a beállott nehézségek folytán a furás nem folytatható, mert kétsésg kívül még számos figyelmenremeltő eredményt kült volna.

— Elsüllyedt hajó. Mohács mellett a mult hó elején egy cserépszindelytel terhelt hajó merült a Dunába. Az egyesült magyar gőzbajtársulat minden kísérletet megtört a jármű kiemelésére és oly eszközök vett alkalmazásába, melyek 15,000 mázsát képesek a víz felszínére hozni; — ezen gépekhez naponként 40 embert alkalmazott, de mind hiábán. Hogy tehát a Duna medrében az elsüllyedt hajó ne tegyen akadályt és hogy a benne levő anyag se vesszen kárba, az utolsó menedékhez fordult és buvár által csakugyan nagy sikerrel is hajtja végre. A mint a buvár a vízfeketere ereszkedik, az elmerült tárgyat szemügyre veszi, azután dologhoz fog, — ezalatt a fonlelvő rudak segélyével kosarakat vagy más edényeket a víz alá nyomnak, ő azt tele rakja s jelzésével az emberek felhúzzák. E műtét 5 — 8 percig tart: egyszerre több mint 30 — 40 cserépet hoznak föl. Már eddig több mint 8000 drbot emeltek ki, azonfelül takaréki tűzhelyet, serpenyőt, kőteleket stb. Ha majd a hajó terhe könnyű, megkísérlik azt erőművekkel a felszínre hozni, de alig fog sikerülni, mivel a buvár állítása szerint igen be van iszapolva.

KÖZGAZDASÁG.

Fölhívás.

Az 1873-ik évi bécsi világ-kiállításban, hogy Erdély borászata méltólag legyen képviselve, — az erdélyi pince-egylet tisztelettel szólítja fel Erdély összes borteherelőit, — kiállítandó boraikból, 10 — 20 vedret, a könnyebb és biztosabb kezelés végett, az egyletnek legalább f. évi október elejéig beküldeni, hol boraik díjmentesen kezeltetvén, a kiállításra az illető termelő urak neve alatt küldetnek el. Az egyformaság elérése tekintetéből boutellákat is szívesen ad az egylet, beszerzési áron.

A felesleges bor mindenkinek rendelkezésére vissza állítatik, vagy az egylet által illó áron meg is vétetik.

Az igazgatóság megbízásából

Eöry Tivadar,
egyleti-titkár.

A kolozsvári piaci-árjegyzék augusztus 15.

(alsó ausztriai mérő középár).

Tisztabúza 7 ft 76 kr. Elegybúza 5 ft 42 kr. Rozs 4 ft 39 kr. Árpa 2 ft 50. Zab 1 ft 90 kr. Török-búza 5 ft 96 kr. Pityóka 2 ft 50 kr. Marhahus fontja 24 kr.

— Aszamosujvári piac árjai auguszt 19-ről ausz. mérő tisztabúza 7 ft — kr. rozs 4 ft 80 kr. elegybúza 5 ft 40 k. zab 1 ft 80 kr. Széna 2 ft. 50 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 12 ft. — kr. Marhahus fontja 22 kr. Konyhaliszt 13 kr. Borsó mérője — ál. lencse — kr. paszuly ft — kr. —

— A gy.-fehérvári piac árjai auguszt. 17. ausz. mérő Búza 6 ft 32 kr., elegybúza 4 ft 62 k. rozs 4 ft 25 kr. kukorica — ft kr. Zab 1 ft 67 kr. pityóka — ft — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznósír 60 kr. Egy kupa borsó 24 kr., lencse, iczéje 24 kr. paszuly, iczéje 20 kr. Egy mázsa kenyérliszt — ft Egy font marhahus 20. Egy mázsa széna 1 ft 90 kr. Egy öl tűzi fa kemény 12 ft — kr.

Távratitudoítás a bécsi tűzsdéről.

Aug. 20-án 5% Metalliques 100 ft 66 55 Kamat. —. 5% Nemzeti kölesn 100 ft. 71.90

1860. Kölesn 103.25. Bankrészevény 885. Hitelezeti részevények 342.40. London 10 ft. st. 199.85. Ezüst 108.10. Cs. kir. arany 5.26. Napoleondor 8.72. Urbéri kötvények: Magyarországi 8125 Temesi 81.25. Erdélyi 79.75. Horváthországi 83.75.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

A közönség köréből.*)

A maagyr keleti vasut igazgatóságához.

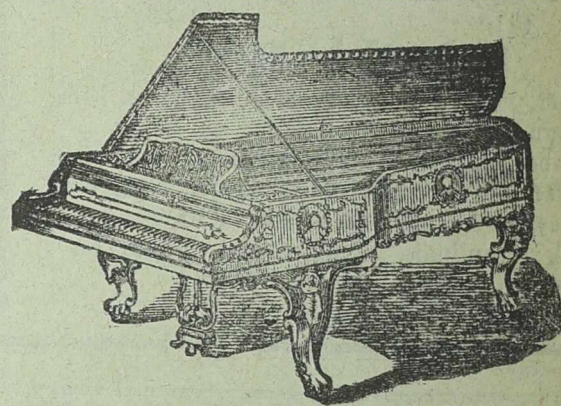
Hogy mennyire megfelelt a közóhajnak a m. miniszterium azon intézkedése, mely szerint a Maros s Aranyos egybeszáraztatásánál — M. Kecén a vasuti órháznál 2 percnyi megállapodást engedélyezett s léptetett életbe június 24-én, — mutatja azon concurrentia, mely ezen helyen a szomszéd ludasi és földvári nagy állomásokat tulszárnyalólag napon-ta jelentkezik. Épen ezért az utazó közönség ide utalt része nagy örömmel fogadná s talán jogosan is megvárhatná, hogy a társaság által mielőbb egy kis, a szükségnek megfelelő váróterem építtessék, miután az ottani órház a jövő menő utazók befogadására nem alkalmas. Utazó közönség nem tudja érteni, hogy miért kell — ha Kecén ül is fel — a szomszéd állomásokról megfizetni a díjt; ha csak is a kezei állomástól számíttatnék a díj: még nagyobb lenne a concurrentia. — Az utazó közönség megvárna azt is, hogy a vasuti conductorok nagyobb illemmel viseltessenek a közönség iránt, s tartanak meg pontosan a 2 peroznyi időt s nem olyan szeszélyesen mint eddig. Néha alig szünetelnek fél percig s az utasok alig tudják egymást botuszkolni a coupéba.

Nagyobb kényelmet és pontosságot óhajtunk.

Több utazó.

Nyiltér.*)

KOLOZSVÁRTT

DE MJÉN LÁSZLÓNÁL

kaphatók a legjobb bécsi

zongorák

gyári áron és felelősséggel.

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül:

Revalesciére Du Barry
Londonból.

Mióta ő szentsége a pápa az izletes Revalesciére du Barry használatá folytán szerencsésen ismét helyreállott és több orvos és kórház annak hatását elismerte, senki sem kételkedend e becses gyógytáplálék erejében, s a következő betegségeket említiük fel, melyeket e gyógyszer alkalmazása költség nélkül meggyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyákártás, lélegzés-, hólyag- és vesebajokat, gümőkort, aszkort, asthmát, köhögést, emésztetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, vérhaszt, viázkort, láat, szédülést, vértolulást, fülzúgást, rosszszulást, hánysát még a terhesség alatt is, diabetet, meláskort, olványodást, csúzt, kúsványt, sápkort. Kivonat 72,000 bizonyítványból, oly esetekben, melyek minden gyógyszernek ellentállottak.

71,814. számú bizonyítvány

Dover, 1860, dec. 20-kán.

24 éves koromban hagytam oda az egyetemet — szót ronsolt egészséggel, sem enni sem inni nem voltam képes, borzasztó fájdalmak és hánysák nélkül, folytonosan álmatlan éjjelek a testet lelkét elhagyasztották és két évi orvosi kura Londonban annyira rosszabbította állapotomat, hogy csontvázszá válni kezdtem és alig bírtam lábamon megállni. Már felhagytam minden reménnyel, midőn megismerkedtem Du Barry Revalesciérejével, és e megfizethetlen szer egészségemet 60 nap alatt helyreállította, mely idő alatt a Revalesciére folytonos alkalmazása mellett 23 egygyed fontot nyertem izomban és idegerőben. Szenvedéseim hihetetlenek voltak, hálám e becses gyógytápszer iránt végtelen.

Spenzer Péter.

St. Romain des Iles, 1862, nov. 27.

Az égnék hálám! Du Barry Revalesciéreje 18 évi kinomat mell- és gyomorfájdalmakkal és éjjeli izzadsággal, fülzúgás és általános gyengeséggel eloszlatta és nekem az egészségnek pótolhatlan kincsét visszaadta.

Comparot J.

72,418. számú bizonyítvány

Obergurig, Bautzen mellett (Szászország) 1869 jan. 17-kén. Hosszabb idő óta szenvedtem borzasztó lélegzési fájdalmakban, melyek ellen sok helyütt kerestem, de sehol sem találtam segélyt. Mely hálával elismerem, az ön jeles Revalesciéreje hatását: tisztelettel!

Masling Ernő.

Táplálékot levén mint a hus, a Revalesciére felnőttek és gyermekeknek 50-szeres árát megtakarítja a gyógyszernek. Bádogszeneczkében fél fontos 1. 50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 ft, 12 fontos 20 ft, 24 fontos 36 ft. Revalesciére chokoládé por- és tábla alakban 12 csészére 1.50, 24 csészére 2.50, 48 csészére 4.50, porban 120 csészére 10 ft. 288 csészére 20 ft. 576 csészére 36 ft. — Kapható: Barry du Barry és társainál Bécs, Walfischgasse 8. sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerésznél. Pesten: Török, Linzben: Haselmayer, Prágában: Fürst, H. Brünnen: Eder F., Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Földvárt: Nadhera Pálnál, Károlyváros: Brilli F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhelyt: Pogarasi Dömötörnél, Pozsonyban: Pisztori Feliknél, Székes-Fehérvárott: Di-halla Györgynél, Vágújhelyen: Conlegr Ignácznál, Csernovitzban: Schnirch Ignácznál, Varasdon: dr. Halter A.-nál, Ágramban: igralmasok gyógyszerésztárában, azokivül a bécsi had zostai utalvány vagy utánvét mellett szétküldi.

*) A közérdekű fölszólásoknak szánt e rovat alatti ötlemeényekért csupán a sajtóhatóság irányában vála felelősséget a szerk.

*) E rovat alatt közlöttekért csupán a sajtóhatóság irányában vála felelősséget

